

Het Brabantse boerenleven

Terug in de historie van de streek blijkt dat de naam Wanroij waarschijnlijk betekent slechte grond. Dat er toch geboerd werd kwam mede door de geïsoleerde ligging van het dorp waardoor men veel aan zelfvoorziening moest doen. Pas omstreeks 1850 worden in het dorp de eerste wegen verhard en pas in 1891 kwamen er de eerste straatlantaarns. De eerste verharde intercontinentale weg kwam er pas in 1922. Dat was de weg naar Haps. Wanroij ligt aan de rand van de Peel, moerassige gebieden, waarvan grote delen onbegaanbaar waren. Mede doordat het gebruik van turf als brandstof populair werd is men vanaf 1925 begonnen met de ontginning. De laatste grote ontginning werd afgerond in 1948 namelijk het gebied van de Vredepeel, ca. 10 km. van Wanroij. Het ontgonnen gebied werd voor het grootste deel aangewend voor landbouwgrond en een klein deel voor bosbouw. Hierdoor werd landbouw een belangrijke bestaansbron. Naast boeren waren er wevers, leerlooiers, brouwers, spinners en er waren twee molens. Rogge en aardappelen waren de meest verbouwde gewassen, maar de veehouderij was ook een belangrijke bron van inkomsten. De meeste bedrijvigheid is ook nu nog gerelateerd aan de agrarische sector. Al in 1907 kwam de Stoomzuivelfabriek "Sint-Cornelius" tot stand. De productie hiervan werd in 1949 overgebracht naar Rijkevoort een dorp in de buurt. Een silo van een mengvoederbedrijf van de Boerenbond (1978) aan de Molenstraat kwam ervoor in de plaats en domineert tegenwoordig het dorpsbeeld van Wanroij. In 1981 kwam er een tweede mengvoederfabriek en ook een Ki-station.

Lamperen het gebied bij Wanroij waar de boerderij is gevestigd was vroeger ook een ontginningsgebied. Net als het gebied ten noordoosten de Wanroijse Broek, vroeger een drassig gebied waar veel ijzeroer werd gewonnen. Dit gebied wordt nu ontwaterd door het riviertje de Lage Raam. Richting het zuiden ligt een afwisselend gebied met van ca. 240 ha. gemengd bos, heidevelden en zandverstuivingen. Het riviertje de Lage Raam heeft hier het karakter van een schilderachtig beekje met enkele kleine watervalletjes en stroomversnellingen, waar over betrekkelijk korte afstand een verval van 4 meter bestaat.

De RK kerk speelde in de Brabantse gemeenschappen een belangrijke rol. Boeren en boerinnen deden dan ook regelmatig een gebed aan de Heer om o.a.: goede oogsten, gezonde bevallingen en om het juiste weer. Hun vertrouwen was groot en als het dan toch nog tegen zat namen zij het vooral zichzelf kwalijk, omdat ze dan niet goed genoeg hadden geleefd. De geestelijken hadden dan ook aanzien en konden rekenen op gulle giften van de lokale boeren. Vanouds was de parochie van Wanroij gewijd aan de Heilige Cornelius. Van 1817 tot 1966 sierde deze heilige dan ook op het gemeentewapen. In het centrum staat de Sint-Corneliuskerk, een neogotische kerk uit 1910. De Cornelius hof in de voormalige kloostertuin is aangelegd in 1984. Het is een heemtuin die de landschappelijke aspecten van de omgeving van Wanroij toont. De tuin is omsloten door een muur, waarvan een deel afkomstig is van de achterzijde van de voormalige schuurkerk. Hierin bevindt zich de nis waarin vroeger het Tabernakel werd bewaard. Het bevat nu een houten beeld van de Heilige Cornelius, de patroonheilige van het dorp. Dit beeld is vervaardigd door Jull van de Kolk, een kunstenaar die in Wanroij heeft gewoond. Het wordt geflankeerd door twee afbeeldingen van dezelfde kunstenaar, voorstellende "landbouw" en "educatie", naar schilderijen van Pieter Bruegel de Oude.

